
[2019-21-RE](#)

CAUSA 2019-21-RE

(Abellan Villena c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 138-2019. Recurs d'empara

Sentència de l'11 de juliol del 2019

BOPA núm. 63, del 24 de juliol del 2019

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de març del 2019, per la representació processal del Sr. Francisco Abellan Villena, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat del Tribunal de Corts en el marc de la causa 3400064/2013, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que s'acordi un termini màxim perquè el Tribunal de Corts resolgui el seu recurs d'apel·lació, així com l'aixecament de les mesures cautelars adoptades i, si s'escau, l'arxiu definitiu de la causa penal;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'acte del Tribunal Constitucional del 14 de maig del 2019, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2019-21-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 4 de juny del 2019, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'unes diligències prèvies seguides per un presumpte delict de blanqueig de diners contra el Sr. Francisco Abellan Villena, el 9 de desembre del 2016, aquest va sol·licitar l'aixecament de les mesures cautelars contra el seu patrimoni dictades el 13 d'agost del 2008.

1.2. El 18 d'abril del 2017, la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia va dictar un aute en què acordava no donar lloc a aquesta petició.

1.3. El 24 d'abril del 2017, la representació processal del Sr. Francisco Abellan Villena va presentar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió. Just un any després, el 24 d'abril del 2018, va presentar un escrit en què insistia en la resolució de la seva apel·lació i, el 28 de gener del 2019, va formular un segon insistiment.

1.4. Atès el silenci del Tribunal de Corts, el 18 de març del 2019, la representació processal del Sr. Francisco Abellan Villena va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat del Tribunal de Corts en el marc de la causa 3400064/2013, per una presumpta vulneració del dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació jurídica del recurrent

- El recurrent exposa que, el 24 d'abril del 2017, va interposar un recurs d'apel·lació contra l'aute que denegava l'aixecament de les mesures cautelars adoptades envers el seu patrimoni; que d'ençà aquesta data, atès que el Tribunal de Corts no havia fet cap pronunciament al respecte, va demanar el seu pronunciament en dues ocasions mitjançant sengles escrits del 24 d'abril del 2018 i del 28 de gener del 2019.

- Afegeix que el procediment no presenta cap complexitat que pugui justificar la demora denunciada, i que tampoc s'ha presentat cap qüestió procedimental que pugui dilatar la resolució esmentada.

- Que, des del 13 d'agost del 2008, data en què es va acordar la mesura cautelar de bloqueig sobre els seus comptes, han transcorregut 11 anys i 7 mesos i mantenir aquesta mesura és atemptar contra els seus drets fonamentals i constitucionals.

- Cita la jurisprudència del Tribunal Constitucional i del Tribunal Europeu dels Drets Humans en la matèria i conclou que una durada de més d'1 any per resoldre l'apel·lació contra un aute de denegació d'aixecament d'una mesura cautelar és excessiva, perquè ni la causa conté una extensió desmesurada de folis, ni presenta cap complexitat tècnica, ni hi ha un gran nombre de persones implicades.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració del dret esmentat i que s'acordi un termini màxim perquè el Tribunal de Corts resolgui el seu recurs d'apel·lació, així com l'aixecament de les mesures cautelars adoptades i, si s'escau, l'arxiu definitiu de la causa penal.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal, després d'examinar les actuacions i de referir-se als criteris establerts pel Tribunal Europeu dels Drets Humans i pel Tribunal Constitucional en matèria de determinació de les dilacions indegudes, constata que, després de la presentació del recurs d'apel·lació contra l'auto del 18 d'abril del 2017 de la Batllia, va emetre un informe datat de l'11 de maig del 2017 en què s'oposava a aquesta apel·lació i que, no obstant això, el Tribunal de Corts encara no s'havia pronunciat, excedint, per consegüent, el termini objectiu de tramitació i de resolució d'aquest recurs de dos anys.

- Afegeix que tot i que de la causa se'n deriva una certa complexitat, estima que l'objecte de l'apel·lació fa referència a la mesura cautelar de caràcter real adoptada envers el patrimoni del recurrent i que, comparativament amb altres causes de naturalesa similar i havent-se produït diversos insistiments, conclou que s'ha vulnerat el dret fonamental a un judici de durada raonable en el marc de l'apel·lació.

- No obstant això, el Ministeri Fiscal considera que si bé s'ha de reposar al recurrent en la plenitud del seu dret, no comparteix la seva pretensió sobre l'aixecament immediat de les mesures cautelars adoptades, ni sobre l'arxiu definitiu de la causa penal, circumstància que no es pot produir d'acord amb la norma processal d'aplicació en fase d'instrucció, ja que el sumari està incoat i el recurrent processat.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. L'apartat 2 de l'article 10 de la Constitució garanteix a tothom un judici de durada raonable. El recurs d'empara que se sotmet a la decisió d'aquest Tribunal, considera vulnerat aquest dret fonamental per raó de la inactivitat jurisdiccional en el decurs d'una causa penal concreta, en romandre sense resolució el recurs d'apel·lació interposat davant el Tribunal de Corts contra un auto de la Batllia del 18 d'abril del 2017 que va denegar l'aixecament d'unes mesures cautelars –substancialment el bloqueig dels comptes del recurrent i de determinades societats controlades per ell- acordades inicialment per un auto de la Batllia del 13 d'agost del 2008 i que, per auto del Tribunal de Corts del 28 de febrer del 2013, van ser confirmades i continuades.

Cal, doncs, determinar si el judici ha tingut o està tenint una "*durada*" molt perllongada en el temps i si aquesta durada és, o no és, "*raonable*". Per a aquesta determinació s'han de tenir en compte els criteris establerts en la doctrina d'aquest Tribunal establerta en la sentència del 14 de març del 2001 (causa 2000-17-RE) –citada pel recurrent- però també en la del 7 de setembre del 2005 (causa 2005-21-RE), i més recentment, en les sentències del 7 de maig del 2018 (causes 2017-54-RE i 2017-38-RE), del 7 de setembre del 2018 (causa 2018-10-RE) –que també esmenta el recurrent-, del 19 de desembre del 2018 (causa 2018-50-RE) i –encara que desestima l'empara-, la del 22 de maig del 2019 (causa 2019-14-RE). Criteris, d'altra banda, que coincideixen amb la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans –i entre ella, la sentència del 13 de juliol de 1983 (cas Zimmermann i Steiner c/ Suïssa), al·legada en el recurs, però també la del 27 de juny del 2000 (cas Frydlender c/ França)-, amb la doctrina jurisprudencial de països del nostre entorn i amb la posició àmpliament majoritària de la doctrina científica.

3.2. Pel que fa a la "*durada*" del judici, és procedent assenyalar, en primer terme, que no sempre i necessàriament s'ha d'atendre a la integritat del procés del qual es tracti. Quan es produeix, com en aquest cas, una qüestió dotada de completesa jurídica i que d'alguna manera és independent de

l'objecte del procés principal –ja que es tracta d'un recurs d'apel·lació contra un aute acordant una mesura cautelar-, es pot considerar que ens trobem davant d'una incidència processal a la qual cal aplicar l'exigència d'una durada raonable, com si d'un judici complet es tractés.

I ja en el fonament jurídic anterior exposàvem que l'aute recorregut té data del 18 d'abril del 2017, que el recurs d'apel·lació es va presentar el 24 del mateix mes i any. D'ençà aquestes dates no s'ha produït cap resolució, a pesar que la part gravada va reiterar la seva petició el 24 d'abril del 2018 i el 25 de gener del 2019, abans de presentar aquest recurs d'empara.

La durada en la tramitació i en la resolució d'aquest recurs d'apel·lació, s'ha de considerar, doncs, òbviament excessiva. I així ho estima també el Ministeri Fiscal en el seu escrit d'al·legacions del 4 de juny del 2019.

3.3. A continuació, cal decidir si la durada de la incidència judicial, en aquest cas concret, pot considerar-se raonable. Aquest Tribunal ja ha proclamat que la raonabilitat de la durada del judici reposa sobre un criteri objectiu i que, per tant, li és aliena la consideració subjectiva que la causa de la durada sigui imputable a l'activitat de l'Administració de justícia o d'alguna de les parts, llevat del cas que la seva causa sigui el capteniment de la mateixa part que l'al·lega, supòsit en el qual la durada podria ser considerada raonable.

Les raons fonamentals per considerar "*raonable*" una durada en el temps que s'estima excessiva poden resumir-se en: a) la complexitat especial de la causa en la qual s'ha produït la dilació excessiva; i b) la contribució a aquesta dilació per part de l'activitat d'aquell que al·lega la vulneració esmentada.

Segons el criteri d'aquest Tribunal la complexitat de la causa matriu 3400064/2013 és indubtable –en ella mateixa, en la seva naturalesa socioeconòmica, en la seva prolixitat i en el nombre d'encausats-, no obstant això, aquesta complexitat no es transmet a la causa incidental del recurs d'empara que ara ens ocupa. En realitat, allò que es demana al Tribunal de Corts, òbviament, no és una resolució total sobre el fons de l'assumpte, sinó només sobre la qüestió incidental relativa a l'aute de la Batllia del 18 d'abril del 2017 en relació amb unes mesures cautelars que afecten al patrimoni de l'interessat i d'algunes persones jurídiques vinculades a ell.

Tot i que pugui resultar discutible si des d'un punt de vista tecnicojurídic ens trobem davant d'una "*mesura cautelar*", els criteris fonamentals que hauria de valorar el Tribunal són només els de l'aparença de bon dret i el risc que els béns poguessin deixar d'estar subjectes a la decisió judicial definitiva, temes tots dos propis de les decisions judicials de natura cautelar i no definitiva.

Finalment, cal remarcar que tampoc és admissible com a criteri de raonabilitat l'acumulació d'assumpes davant un òrgan judicial concret. Un dret fonamental no pot dependre de circumstàncies d'aquesta índole i, per consegüent, una gran quantitat de causes en un moment determinat, ni conjunturalment, ni estructuralment, justifica i converteix en raonable una demora. El Tribunal Europeu dels Drets Humans ha estat contundent sobre aquesta matèria en nombroses resolucions.

Per tant, no concorren raons que permetin considerar que la durada en la resolució d'aquesta qüestió incidental sigui raonable. I, així doncs, correspon estimar el recurs d'empara.

3.4. En darrer terme, cal efectuar un pronunciament sobre els efectes d'aquesta sentència. Sobre aquesta matèria, tant en la jurisprudència d'aquest Tribunal com en la d'altres tribunals del nostre entorn, s'han produït solucions ben diferents que van des de la fixació d'un termini concret per tal que

es dicti la resolució demorada, fins a la mera declaració que s'ha produït la demora i s'ha vulnerat el dret fonamental a un judici de durada raonable; i des de la determinació que correspon una indemnització per la demora a l'atribució de les costes processals.

En el cas objecte d'aquesta sentència entenem que és procedent declarar que s'ha vulnerat el dret fonamental a un judici de durada raonable, que s'ha de restablir el recurrent en la integritat del seu dret constitucional, i, per tant, que el Tribunal de Corts ha d'adoptar les mesures oportunes per tal que, en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució sobre el fons de la pretensió plantejada en l'incident de constant referència. Cap altre efecte, en ell mateix i amb referència a la causa principal, pot ser tingut en compte.

I en aquest sentit s'ha de rebutjar la pretensió de la part recurrent sobre l'aixecament immediat de les mesures cautelars adoptades, decisió que correspon exclusivament als òrgans de la jurisdicció ordinària que per cert ja s'han pronunciat en sentit negatiu en l'aute del Tribunal de Corts del 7 de juny del 2019, acompanyat pel recurrent en el seu escrit de conclusions en aquest procediment d'empara.

3.5. Sobre la base de les circumstàncies concurrents en el cas, no s'efectua un especial pronunciament sobre les costes d'aquest recurs d'empara.

DECISIÓ:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

1. Estimar el recurs d'empara 2019-21-RE, interposat per la representació processal del Sr. Francisco Abellan Villena.
2. Declarar que s'ha vulnerat el dret fonamental del recurrent a un judici de durada raonable pel que fa a l'incident del recurs d'apel·lació interposat davant el Tribunal de Corts contra l'aute del 18 d'abril del 2017 de la Secció d'Instrucció Especialitzada 2 de la Batllia que va denegar l'aixecament de les mesures cautelars anteriorment acordades.
3. Restablir el recurrent en la integritat del seu dret i amb aquesta finalitat, el Tribunal de Corts ha d'adoptar les mesures pertinents per tal que en el termini més breu possible, cessi la demora i es dicti una resolució sobre el fons de la pretensió plantejada en l'incident de constant referència.
4. Declarar que no procedeix efectuar cap pronunciament en matèria de costes.
5. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada la representació processal del Sr. Francisco Abellan Villena, a la presidenta de la Batllia, al president del Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, l'11 de juliol del 2019.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Laurence Burgorgue-Larsen
Magistrada

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat